

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
NILO JÄÄSKINEN IŠVADA,
pateikta 2015 m. gegužės 7 d.¹

Byla C-61/14

**Orizzonte Salute-Studio Infermieristico Associato
prieš
Azienda Pubblica di Servizi alla persona „San Valentino“ – Città di Levico Terme,
Ministero della Giustizia,
Ministero dell'Economia e delle Finanze,
Presidenza del Consiglio dei Ministri,
Segretario Generale del Tribunale Regionale di Giustizia Amministrativa di Trento (TRGA)**

(Tribunale Regionale di Giustizia Amministrativa di Trento (Italija) pateiktas prašymas priimti
prejudicinį sprendimą)

„Viešojo pirkimo sutartis — Direktyva 89/665/EEB — Teisės aktai, kuriuose numatyti dideli žyminiai mokesčiai kreipiantis į teismą viešųjų pirkimų srityje — Sudėtiniai žyminiai mokesčiai už naujų pareiškimų dėl papildomų motyvų pateikimą byloje, kurioje ginčijama viena viešojo pirkimo procedūra — Teisė į veiksmingą teisinę gynybą pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį — Atgrasomieji žyminiai mokesčiai — Teisė kreiptis į teismą — Veiksmingumo ir lygiavertiškumo principai“

I – Įvadas

1. XIX amžiaus teisėjas seras James Matthew pagarsėjo savo pasakymu „teisingumas atviras visiems, kaip ir „Ritz“ viešbutis“. Nagrinėjamoje byloje Teisingumo Teismui suteikta galimybė įvertinti, ar tai taikoma ir byloms, susijusioms su Italijoje sudaromomis viešųjų pirkimų sutartimis, kurias reguliuoja Sąjungos viešųjų pirkimų teisė.

2. Italijos įstatymuose numatyta, kad byloms dėl viešųjų pirkimų taikomi daug didesni žyminiai mokesčiai, negu paprastai taikomi administracinėse bylose. Be to, šie mokesčiai kumuliatyviai taikomi ir kiekvienam naujam procesiniam veiksmui, kuris pagal Italijos teisę laikomas nauju ieškinio pagrindu ar ieškiniu dėl papildomų motyvų.

3. Dėl to kyla klausimas, ar Italijos teisės normos yra suderinamos su Tarybos direktyvos 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo². Ši direktyva turi būti aiškinama atsižvelgiant į veiksmingumo ir lygiavertiškumo principus, taip pat į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnį ir joje garantuojamą teisę į teisingą teismą.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — OL L 395, 1989, p. 33, iš dalies pakeista Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/66/EB, iš dalies keičiančia Tarybos direktyvas 89/665/EEB ir 92/13/EEB dėl viešiesiems pirkimams taikomų peržiūros procedūrų veiksmingumo didinimo (OL L 335, 2007, p. 31).

II – Teisinis pagrindas

A – *Sajungos teisė*

4. Direktyvos 89/665 trečioje konstatuojamojoje dalyje teigiama:

„Bendrijos konkurencijai skverbiantis į viešųjų pirkimų sritį būtina gerokai padidinti skaidrumo ir nediskriminavimo garantijas; Tam, kad būtų pasiekta apčiuopiamų rezultatų, reikalingos veiksmingos ir neatidėliotinos teisių gynimo priemonės, taikytinos Bendrijos teisės viešųjų pirkimų srityje arba nacionalinių šią teisę įgyvendinančių taisyklių pažeidimo atveju“

5. Direktyvos 89/665 1 straipsnyje „Peržiūros procedūrų taikymo sritis ir galimybė jomis pasinaudoti“ nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo nurodytoms sutartims^[3], išskyrus atvejus, kai tokios sutartys neįtrauktos į taikymo sritį pagal tos Direktyvos 10–18 straipsnius.

Sutartys, kaip tai suprantama šioje direktyvoje, apima viešąsias sutartis, preliminariusius susitarimus, viešąsias darbų koncesijas ir dinamines pirkimo sistemas.

Valstybės narės turi imtis reikiamų priemonių užtikrinti, kad sutarčių, kurias apima Direktyvos 2004/18/EB taikymo sritis, atveju perkančiųjų organizacijų priimti sprendimai galėtų būti veiksmingai ir visų pirma kuo greičiau peržiūrėti šios direktyvos 2–2f straipsniuose nurodytomis sąlygomis remiantis tuo, kad tokiais sprendimais buvo pažeisti viešuosius pirkimus reglamentuojantys Bendrijos teisės aktai arba nacionalinės taisyklės, kuriomis tie teisės aktai perkeliama į nacionalinę teisę.

2. Valstybės narės turi užtikrinti, kad nebūtų diskriminuojamos įmonės, teigiančios, kad sutarties suteikimo procedūros metu jos patyrė žalą dėl šia Direktyva sukurtų skirtumų tarp Bendrijos teisę įgyvendinančių nacionalinių taisyklių bei kitų nacionalinių taisyklių.

3. Valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų peržiūros procedūros, kuriomis pagal išsamias taisykles, kurias gali nustatyti valstybės narės, galėtų pasinaudoti bent bet kuris asmuo, kuris yra arba buvo suinteresuotas gauti konkrečią sutartį, ir kuriam dėl tariamo pažeidimo buvo padaryta žala ar kilusi tokios žalos rizika“.

6. Direktyvos 89/665 2 straipsnyje „Peržiūros procedūrų reikalavimai“ numatyta:

„1. Valstybės narės turi užtikrinti, kad priemonės, kurių imtasi dėl 1 straipsnyje nurodytų peržiūros procedūrų, apimtų nuostatas dėl įgaliojimų:

- a) esant pirmai galimybei ir naudojant preliminarias procesines priemones taikyti laikinąsias priemones, kuriomis siekiama atitaisyti tariamą pažeidimą ar užkirsti kelią tolesnei žalai konkrečioms interesams, įskaitant priemones sustabdyti sutarties suteikimo procedūrą ar bet kurio perkančiosios organizacijos priimto sprendimo įgyvendinimą ar užtikrinti tokį sustabdymą;

3 — OL L 134, p. 114, su pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1251/2011, kuriuo iš dalies keičiamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų 2004/17/EB, 2004/18/EB ir 2009/81/EB nuostatos dėl ribų, taikomų viešojo pirkimo sutarties tvarkai (OL L 319, 2011, p. 43).

- b) panaikinti neteisėtai priimtus sprendimus arba užtikrinti jų panaikinimą, įskaitant diskriminuojančių techninių, ekonominių ar finansinių specifikacijų, nurodytų kvietime teikti pasiūlymus, sutarties dokumentuose arba bet kuriuose su sutarties suteikimo procedūra susijusiuose dokumentuose, pašalinimą;
- c) priteisti atlyginti nuostolius tokį pažeidimą patyrusiems asmenims.“

B – Nacionalinė teisė

7. Respublikos prezidento dekreto Nr. 115/2002 su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2012 m. gruodžio 24 d. Įstatymu Nr. 228⁴, 13 straipsnio 1 dalimi nustatyta teismo mokesčių sistema, kurią sudaro standartinis žyminis mokestis. Vadovaujantis 13 straipsnio 6a dalimi administracinėse bylose žyminio mokesčio suma siejama su administracinės bylos dalyku. Ieškiniai, pareiškiama administraciniuose teismuose, apmokestinti standartiniu 650 EUR žyminiu mokesčiu. Specifinėse srityse nustatytos įvairios sumos⁵. Bylose dėl viešųjų pirkimų sutarčių žyminis mokestis nuo 2013 m. sausio 1 d. siekia nuo 2 000 EUR iki 6 000 EUR, atsižvelgiant į sutarties vertę⁶. Remiantis 13 straipsnio 6a dalies 1 punktu, žyminis mokestis mokėtinas ne tik už ieškinio, kuriuo iškeliama byla, pareiškimą, bet ir už atskirąjį prašymą ar ieškinį dėl papildomų motyvų, kuriuo keliami nauji reikalavimai.

8. Pagal Respublikos prezidento dekreto Nr. 115/2002 14 straipsnio 3b dalį viešųjų pirkimų bylų dalyko vertė atitinka sutarties bazinę vertę, kurią perkančioji organizacija nurodo pirkimo dokumentuose.

III – Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, prejudicinis klausimas ir procesas Teisingumo Teisme

9. Ieškovė *Orizzonte Salute – Studio Infermieristico Associato* (toliau – *Orizzonte Salute*) yra slaugos paslaugas viešosioms įstaigoms ir privačioms įmonėms teikianti asociacija. Ji kreipėsi į *Tribunale Regionale di Giustizia Amministrativa di Trento* su ieškiniu (toliau – pirminis ieškinys), o vėliau jį papildė trimis ieškiniiais dėl papildomų motyvų, kuriais ginčijo kai kurias atsakovės *Azienda Pubblica di Servizi alla Persona „San Valentino“ – Città di Levico Terme* (toliau – APSP) 2012 m. gruodžio 21 d.–2013 m. gegužės 23 d. priimtas priemones.

10. Ginčijamos priemonės buvo susijusios su sutarties dėl slaugos paslaugų teikimo pratęsimu kitos asociacijos naudai ir su APSP vėliau paskelbtu konkursu, kuriame galėjo dalyvauti tik asociacijos, akredituotos *Infermieri Professionali Assistenti Sanitari Vigilatrici d'Infanzia* (Kūdikų slaugos specializacijos slaugytojų profesinė asociacija, IPASVI); *Orizzonte Salute* nebuvo šios asociacijos narė.

11. Už administracinės bylos pradėjimą *Orizzonte Salute* pirmiausia sumokėjo standartinį 650 EUR žyminį mokestį. Tačiau 2013 m. birželio 5 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas *Orizzonte Salute* pareikalavo sumokėti papildomą sumą iki 2 000 EUR standartinės sumos, nes pirminis ieškinys pateko į viešųjų pirkimų sritį.

12. 2013 m. liepos 2 d. šį sprendimą *Orizzonte Salute* apskundė pateikdama naują ieškinį, kuris buvo jau ketvirtas dėl naujų motyvų pareikštas ieškinys. Proceso ekonomiškumo sumetimais nacionalinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia nusprendė nagrinėti šį ieškinį.

4 – GURI, Nr. 302, 2012 m. gruodžio 29 d., Paprastasis priedas Nr. 212.

5 – Pavyzdžiui, lengvatinės: 300 EUR už ieškinius, susijusius su teise apsigyventi ar pilietybe, ir 325 EUR – už ieškinius, susijusius su valstybės tarnyba.

6 – Standartinis žyminis mokestis yra 2 000 EUR, jei sutarties vertė neviršija 200 000 EUR; 4 000 EUR – jei ji yra nuo 200 000 iki 1 000 000 EUR ir 6 000 EUR – jei ji viršija 1 000 000 EUR.

13. Nacionaliniam teismui, pateikusiam prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kyla abejonių dėl valstybės narės žyminių mokesčių sistemos atitikties kai kurioms Sąjungos teisės taisyklėms ir principams. Dėl šios priežasties jis pateikė šį prejudicinį klausimą.

„Ar principai, įtvirtinti 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvoje 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo, iš dalies pakeistoje 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva 92/50/EEB, su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, draudžia nacionalinės teisės normas, kaip antai 2002 m. gegužės 30 d. Respublikos prezidento dekreto Nr. 115, iš dalies pakeisto vėlesniais teisės aktais, 13 straipsnio 1a, 1c bei 6a dalis ir 14 straipsnio 3b dalį, kuriose buvo įtvirtintos didelės žyminio mokesčio sumos, mokėtinos už kreipimąsi į administracinius teismus dėl viešojo pirkimų sutarčių?“

14. Rašytines pastabas pateikė *Orizzonte Salute*, *Camera Amministrativa Romana*, *Associazione dei Consumatori Cittadini europei*, *Coordinamento delle associazioni per la tutela dell'ambiente e dei diritti degli utenti e consumatori (Codacons)*, *Associazione dei Giovani Amministrativisti (AGAm)*, *Ordine degli Avvocati di Roma*, *Società Italiana degli Avvocati Amministrativisti (SIAA)*⁷, Italijos, Graikijos, Austrijos ir Lenkijos vyriausybės ir Komisija. Iš rašytines pastabas pateikusių valstybių teismo posėdyje, kuris vyko 2015 m. vasario 11 d., dalyvavo tik Italija. Šiame posėdyje dalyvavo ir visos kitos pirmiau nurodytos šalys, įskaitant Komisiją, ir *Medical Systems SpA*, kuri pateikė tik žodines pastabas.

IV – Priimtinumas

15. Pirmiausia pažymėtina, kad ir nacionalinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir *Orizzonte Salute* Teisingumo Teismo dėmesį atkreipė į žyminius mokesčius, pagal Italijos teisę taikomus viešųjų pirkimų bylose ir ne tik tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė šioje byloje, bet, pavyzdžiui, pateikiant apeliacinius skundus, kai taikomi didesni standartiniai žyminiai mokesčiai. Austrijos vyriausybės nuomone, prejudicinis klausimas yra priimtinas tik tiek, kiek jis susijęs su ketvirtuoju *Orizzonte Salute* pateiktu prašymu dėl nustatyto 2 000 EUR, palyginti su 650 EUR, žyminio mokesčio. Kitais atžvilgiais, Austrijos vyriausybės nuomone, klausimas yra hipotetinis.

16. Be to, atkreipiu dėmesį, kad nacionalinio teismo pateiktas klausimas yra platus ir bendro pobūdžio. Kaip pažymėta Komisijos rašytinėse pastabose, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepaaiškina, kodėl į jį būtina atsakyti sprendžiant ginčą.

17. Į Teisingumo Teismo funkcijas neįeina konsultacijos bendro ar hipotetinio pobūdžio klausimais⁸. Pateiktas klausimas turi būti būtinas ginčui veiksmingai išspręsti⁹. Nagrinėjama byla nėra tiesioginis Komisijos Italijai pareikštas ieškinys, kuriame *abstrakčiai* klausiama, ar žyminių mokesčių už bylas, susijusias su viešaisiais pirkimais, reglamentavimas atitinka Sąjungos teisę. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą neatskiriamas nuo pagrindinei bylai svarbių teisinių klausimų.

18. Šiuo etapu pagrindinėje byloje nagrinėjamas siauras klausimas, t. y. ketvirtas *Orizzonte Salute* pateiktas papildomas ieškinys, kuriame nurodytas naujas pagrindas, kuriuo ginčijamas žyminio mokesčio už pateiktą pirminį ieškinį dydis. Šiuo teisiniu aspektu, kurį nacionalinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė nagrinėti pirmiausia, prejudicinis klausimas nėra hipotetinis. Be to, atsižvelgdamas į tai, kad ginčijamas penktą kartą pagrindinėje byloje nustatytas

7 — Pažymėtina, kad Teisingumo Teismo pirmininkas visų šių organizacijų rašytines pastabas priėmė iki žodinės proceso dalies. Todėl neatsižvelgdamas Italijos vyriausybės pateiktus argumentus, neketinu analizuoti, ar tos pastabos priimtinos.

8 — Sprendimo *Kamberaj* (C-571/10, EU:C:2012:233) 41 punktą.

9 — Žr., pvz., Sprendimo *Pohotovost* (C-470/12, EU:C:2014:101) 29 punktą; Sprendimo *García Blanco* (C-225/02, EU:C:2005:34) 28 punktą.

žyminis mokestis, mano nuomone, Teisingumo Teismas turi išreikšti nuomonę ir dėl sudėtinių žyminių mokesčių. Teisingumo Teismui pripažinus, kad Italijos sistema neatitinka Sąjungos teisės, į tai atsižvelgdamas nacionalinis teismas turėtų padaryti atitinkamas išvadas dėl žyminio mokesčio už pirminį ieškinį. Taigi šiuo požiūriu prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

V – Analizė

A – Pirminė pastaba: nagrinėjamos problemos sprendimo būdas

19. Direktyvos 89/665 su pakeitimais 2 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės viešųjų pirkimų srityje užtikrintų veiksmingą teisminę suinteresuotųjų įmonių apsaugą. Pirma, būtina galimybė nustatyti laikinąsias apsaugos priemones galimiems pažeidimams nutraukti ir užkirsti kelią didesnei žalai (a punktas). Antra, valstybės narės privalo užtikrinti galimybę panaikinti neteisėtus sprendimus, susijusius su viešųjų pirkimų sutartimis (b punktas). Trečia, nuo pažeidimų nukentėjusiems asmenims priteisiamos žalos forma turi būti užtikrintas atlyginamasis teisingumas (c punktas). Iš tiesų pagrindinė byla priskirtina antrajai iš šių kategorijų, nes *Orizzonte Salute* ginčija sutarties dėl slaugos paslaugų teikimo pratęsimą kitos asociacijos naudai ir vėliau paskelbtą konkursą, kuriame galėjo dalyvauti tik tam tikros asociacijos, kurias akreditavo organizacijos, kurios narė *Orizzonte Salute* nėra.

20. Primintina, kad Direktyvos 89/665 tikslas yra visose valstybėse narėse užtikrinti veiksmingų teisių gynimo būdų Sąjungos viešųjų pirkimo teisės ar šią teisę perkeliančių nacionalinių taisyklių pažeidimo atveju egzistavimą, siekiant garantuoti veiksmingą direktyvų dėl viešojo pirkimo sutarčių sudarymo procedūrų derinimo taikymą¹⁰. Valstybės narės turi imtis priemonių užtikrinti, kad perkančiųjų organizacijų sprendimus būtų galima veiksmingai ir kaip įmanoma greičiau peržiūrėti¹¹. Galiausiai, valstybių narių procesinės kreipimosi į teismą normos, skirtos apsaugoti teisėms, Sąjungos teisės suteiktoms kandidatams ir pasiūlymus pateikusiems asmenims, patyrusiems žalos dėl perkančiųjų organizacijų sprendimų, neturi pažeisti Direktyvos 89/665 veiksmingumo¹².

21. Sąjungos teisės aktais viešųjų pirkimų srityje siekiama sudaryti geresnes nediskriminacines ir skaidrias galimybes patekti į viešųjų sektorių rinkas. Direktyva 89/665 užtikrinama, kad dėl šių Sąjungos teisės normų veiksmingos apsaugos būtų galima kreiptis į teismus. Dėl to Sąjungos įstatymų leidėjas veiksmingą teisminę suinteresuotųjų ūkio subjektų apsaugą numatė kaip Sąjungos viešųjų pirkimų sistemos praktinio efektyvumo (*effet utile*) skatinimo priemonę, taigi kaip vidaus rinkos tikslą.

22. Taigi, mano nuomone, atsakant į prejudicinį klausimą, būtina išnagrinėti Direktyvoje 89/665 ir Chartijos 47 straipsnyje garantuojamos teisės į veiksmingą teisinę gynybą taikymo sritį. Be to, atsižvelgiant į pagrindinėje byloje iškeltus argumentus, būtina įvertinti pagal veiksmingumo ir lygiavertiškumo principus valstybių narių procesinei autonomijai nustatytą apribojimą reikšmę sprendžiant ginčijamą Italijos žyminių mokesčių atitikties Sąjungos teisei klausimą.

23. Teisingumo Teismo praktikoje, susijusioje su Direktyva 89/665, nėra aiškaus atsakymo dėl to, ar ginčijami žyminiai mokesčiai suderinami su Sąjungos viešųjų pirkimų teisės nuostatomis¹³. Tačiau neginčijama, kad žyminių mokesčių taikymas nacionalinėse bylose, kurios patenka į Direktyvos 89/665 taikymo sritį, reiškia Sąjungos teisės įgyvendinimą, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnį¹⁴.

10 — Sprendimo *Universale-Bau ir kt.* (C-470/99, EU:C:2002:746) 71 punktas.

11 — Žr. pakeistos ir papildytos Direktyvos 89/665 1 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą.

12 — Sprendimo *Universale-Bau ir kt.* (C-470/99, EU:C:2002:746) 72 punktas.

13 — Ir priešingai, žr. Sprendimą *Edwards* (C-260/11, EU:C:2013:221), kuriame buvo nagrinėjama situacija, kai pagal Sąjungos aplinkos apsaugos teisės normas buvo konkrečiai reikalaujama, kad teismo procesas nebūtų „pernelyg brangus“.

14 — Sprendimas *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811).

24. Tad dabar analizuosiu, ar žyminiai mokesčiai neprieštaruoja Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintai pagrindinei teisei į veiksmingą teisinę gynybą, ir remsiuosi Teisingumo Teismo praktika, susijusia su veiksmingumo ir lygiavertiškumo principais. Kaip jau minėta kitoje byloje, šie principai nagrinėtini atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį¹⁵. Pradėsiu nuo lygiavertiškumo principo prieš pereidamas prie atitinkamų Teisingumo Teismo praktikos „lygiavertiškumo“ klausimu elementų.

B – Lygiavertiškumo principas

25. Kad būtų laikomasi lygiavertiškumo principo, būtina, kad atitinkama nacionalinė taisyklė būtų vienodai taikoma ir ieškiniams, grindžiamiems ES teisės pažeidimu, ir nacionalinės teisės pažeidimu grindžiamiems ieškiniams, kurių tikslas ir pagrindas yra panašus¹⁶.

26. Šio principo taikymas viešųjų pirkimų srityje gana ribotas, nes nėra iš tikrųjų panašių nacionalinių ir Sąjungos teisės normų reguliuojamų situacijų. Direktyva 2004/18 taikoma visiems didesnės negu nustatytos vertės viešiesiems pirkimams, išskyrus tam tikras sutartis, kurioms taikoma išimtis. Taigi nacionalinės taisyklės taikomos tik viešųjų pirkimų sutartims, kurių vertė nesiekia nustatytos ribos, ir toms situacijoms, kurioms direktyva netaikoma. Tai, mano nuomone, rodo, kad Sąjungos įstatymų leidėjas nelaiko šių situacijų panašioms į tas, kurios patenka į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį.

27. Bet kuriuo atveju ginčijami žyminiai mokesčiai taikomi byloms dėl viešųjų pirkimų, kuriems taikoma ir Direktyva 2004/18, ir nacionalinės normos. Dėl to nepanašu, kad kaip nors būtų diskriminuojamos Sąjungos teisės ir nacionalinės teisės reguliuojamos situacijos¹⁷.

28. Be to, atsižvelgdamas į tai, kad viešųjų pirkimų teisė apima skirtingus sudėtingus perkančiosios institucijos ir įvairių viešųjų ir privačių subjektų teisinius santykius, nesutinku, kad sprendimų, priimtų per viešojo pirkimo sutarčių sudarymo procedūrą, ginčijimas teisme gali būti laikomas analogišku įprastiniams viešosios teisės procesams administraciniuose teismuose, kaip tvirtino *Orizzonte Salute* ir kai kurios kitos šalys¹⁸.

29. Komisija savo rašytinėse pastabose tvirtina, kad lygiavertiškumo problema gali būti susijusi su pagal Italijos teisę taikomais dydžiais, dėl kurių žyminis mokestis nuo 2 000 EUR padidėja iki 4 000 EUR. Taip atsitinka tais atvejais, kai sutarties vertė yra didesnė negu 200 000 EUR. Pasak Komisijos, ši vertės riba „iš esmės“ atitinka Direktyvos 2004/18 7 straipsnyje nustatytą ribą, ir tai reiškia, o tai patikrins nacionalinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad byloms dėl tos direktyvos arba ją įgyvendinančių nacionalinių taisyklių pažeidimo būtų taikomi mažiau palankūs procesiniai reikalavimai nei visiškai nacionalinėse bylose.

30. Nesutinku su šiuo argumentu. Iš tiesų Komisijos reglamento Nr. 1251/2011 2 straipsnyje nustatyta 200 000 EUR riba sutapo su nacionaline vertės riba, nuo kurios taikomas didesnis žyminis mokestis. Tačiau 4 000 EUR arba didesnis žyminis mokestis taikomas ne tik byloms, kurios patenka į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį, ir neabejotinai bus nemažai nacionalinių bylų (sutarčios, kurioms taikoma išimtis), kuriose taikomas šis didesnis žyminis mokestis. Apskritai vertinant, Italijos įstatymų leidėjo sprendimas nustatant ginčijamus žyminius mokesčius padidinti jų dydį dviem etapais yra pagrįsta priemonė regresiniam mokesčių dydžio poveikiui sumažinti.

15 — Žr. mano išvadą byloje *Liivimaa Lihaveis* (C-562/12, EU:C:2014:155) ir generalinio advokato Y. Bot išvadą byloje *Agrokonsulting* (C-93/12, EU:C:2013:172). Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas veiksmingumo ir lygiavertiškumo principus Sąjungos viešųjų pirkimų taisyklių įgyvendinimo užtikrinimo priemonių kontekste nagrinėjo Sprendime *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166).

16 — Sprendimo *Surgicare – Unidades de Saúde* (C-662/13, EU:C:2015:89) 30 punktą.

17 — Žr., pvz., Sprendimo *Érseksanádi Mezőgazdasági* (C-56/13, EU:C:2014:352) 64 punktą.

18 — Dėl neseniai nagrinėtų ginčų, kuriuose ginčijamos Sąjungos ir valstybių narių teisės normos nebuvo laikomos „analogiškėmis“, pavyzdžių žr. Sprendimą *Agrokonsulting* (C-93/12, EU:C:2013:432), ypač jo 40–42 punktus, ir Sprendimo *Baczó and Viznyiczai* (C-567/13, EU:C:2015:88) 47 punktą.

31. Be to, mano nuomone, kiek tai susiję su lygiavertiškumo principu, Sąjungos teisei neprieštarautų tai, kad Italijos teisėje skirtingoms teismo procesų formoms numatyti skirtingi žyminiai mokesčiai arba žyminių mokesčių pagrindai. Pagal lygiavertiškumo principą reikalaujama vienodo panašių ieškinių, grindžiamų nacionaline teise ir Sąjungos teise, traktavimo, o ne skirtingų proceso formų pagal nacionalinę teisę lygiavertiškumo¹⁹.

32. Dėl šių priežasčių šioje byloje vertinamų nacionalinių taisyklių negalima ginčyti jų atitikties lygiavertiškumo principui atžvilgiu.

C – Ginčijami žyminiai mokesčiai atsižvelgiant į veiksmingumo principą ir teisę kreiptis į teismą

1. Tinkamo testo nustatymas

33. Iš pradžių pažymėtina, kad pagrindinei teisei į veiksmingą teisinę gynybą pagal Chartijos 47 straipsnį arba teisei į „teisminę kontrolę“ taikomos teisės normos, kylančios iš Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 ir 13 straipsnių²⁰, skiriasi nuo tų, kuriomis vadovaujama, kai sprendžiama, ar valstybės narės sankcija arba procesinė taisyklė neatitinka veiksmingumo principo tuo požiūriu, kad dėl atitinkamos taisyklės tampa praktiškai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga užtikrinti Sąjungos teisėje numatytas teises. Pastarosios taisyklės sukurtos ne kaip Sąjungos pagrindinių teisių teisės dalis, o kaip Sąjungos teisėje valstybių narių procesinei autonomijai nustatyti apribojimai.

34. Vis dėlto nagrinėjamoje byloje šie du požiūriai iš esmės sutampa, nes Direktyva 89/665 siekiama užtikrinti subjektams teisę kreiptis į teismą tais atvejais, jeigu pažeidžiamos materialinės arba procesinės Sąjungos viešųjų pirkimų teisės taisyklės. Kitaip tariant, šio teisės akto *effet utile* apskritai sutampa su griežtu reikalavimu, kylančiu iš Chartijos 47 straipsnio, laikymusi šioje srityje.

35. Veiksmingumo principui, pagal kurį Sprendime *San Giorgio* valstybėms narėms draudžiama taikyti tokias procesines taisykles, dėl kurių taptų praktiškai neįmanoma užtikrinti Sąjungos teisėje numatytų teisių arba pernelyg sudėtinga tai padaryti²¹, netaikomas joks formalus proporcingumo testas. Tačiau vertinant, ar atitinkama valstybės narės procesinė taisyklė arba teisių gynimo priemonė atitinka jo reikalavimus, atitinkama nuostata „turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į šios nuostatos vaidmenį visame procese, jo eigą ir ypatumus įvairiose nacionalinėse instancijose. Prireikus būtina atsižvelgti ir į pagrindinius nacionalinės teismų sistemos principus, kaip antai teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo principą ir tinkamą proceso eigą.“²²

36. Teisė į „teisminę kontrolę“ ir teisė kreiptis į teismą pagal Chartijos 47 straipsnį taip nevertinamos. Joms taikomas tradicinis apribojimų testas, kurį sudaro analizė, ar ribojamosios priemonės yra numatytos įstatymo ir ar jos atitinka reikalavimus, kylančius iš proporcingumo principo, t. y. yra joms turi būti siekiama teisėto tikslo, jos turi būti būtinos, tam tikslui tinkamos ir neviršyti to, kas būtina teisėtam tikslui užtikrinti²³. Tai atsispindi Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje.

19 — Pagal analogiją žr. mano išvados byloje *Târşia* (C-69/14, EU:C:2015:269) 50 ir 51 punktus.

20 — Žr. Sprendimo *Johnston* (222/84, EU:C:1986:206) 18 punktą. Taip pat žr. 47 straipsnio išaiškinimus.

21 — Sprendimas *San Giorgio* (199/82, EU:C:1983:318).

22 — Sprendimo *van Schijndel and van Veen* (C-430/93 ir C-431/93, EU:C:1995:441) 19 punktus.

23 — Sprendimas *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811). Primintina, kad byloje *DEBC*-279/09, EU:C:2010:811) nacionalinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prejudicinį klausimą buvo suformulavęs dėl veiksmingumo principo, tačiau Teisingumo Teismas atsakė remdamasis Chartijos 47 straipsniu. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad byloje *Donau Chemie ir kt.* (C-536/11, EU:C:2013:67) pateiktos mano išvados 47 punkte pažymėta, kad „reikia tinkamai atsižvelgti į ESS 19 straipsnio 1 dalį ir į tai, kiek jame pateikiama papildoma veiksmingumo principo garantija“. Pagal 19 straipsnio 1 dalį valstybės narės privalo numatyti teisių gynimo priemones, „būtiną užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse“. Kitaip tariant, atsižvelgiant į minėtą Sutarties nuostatą, ES grindžiamų teisių veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimas atrodo griežtesnis nei klasikinis reikalavimas, susijęs su praktinio įgyvendinimo neįmanomumu ar per dideliais įgyvendinimo sunkumais. Manau, tai reiškia, kad nacionalinės teisių gynimo priemonės turi būti prieinamos, greitos ir pagrįstai veiksmingos sąnaudų požiūriu.“

37. Pripažįstama, kad tam tikromis aplinkybėmis žyminiai mokesčiai gali prilygti teisės kreiptis į teismą, kuri yra saugoma Chartijos 47 straipsniu, apribojimui. Iš tikrųjų, kaip ir teisinės pagalbos prieinamumo užtikrinant Sąjungos garantuojamų teisių apsaugą apribojimus²⁴, nagrinėjamą problemą galima geriau įvertinti remiantis pirma apibūdintu testu, kuris susijęs su teise į „teisminę kontrolę“, o ne taikomas teisių gynimo priemonėms ir procesinėms taisyklėms nustatant, ar jos neviršija valstybių narių procesinės autonomijos. Šį testą dabar taikysiu pagrindinės bylos aplinkybėms.

2. Taikymas nagrinėjamai bylai

a) Dėl standartinio žyminio mokesčio administracinėse bylose, susijusiose su viešaisiais pirkimais, lygio

38. Nagrinėtinas klausimas, ar ginčijami žyminiai mokesčiai trukdo pasinaudoti teise kreiptis į teismą²⁵. Kaip pažymėta Komisijos rašytinėse pastabose, Europos Žmogaus Teisių Teismas šį klausimą nagrinėjo savo sprendime, pvz., byloje *Stankov / Bulgarija*²⁶. Jame buvo pripažinta, kad reikalavimas mokėti žyminius mokesčius civilinėse bylose negali savaime būti laikomas teisės kreiptis į teismą apribojimu ir EŽTK 6 straipsnio 1 dalies pažeidimu²⁷. Tačiau mokesčių, nustatytų atsižvelgiant į konkrečias atitinkamos bylos aplinkybes, dydis yra esminis veiksnys vertinant, ar asmuo galėjo realizuoti savo teisę kreiptis į teismą²⁸.

39. Pirmiausia aptarsiu nacionalinio prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo argumentą, kad standartinis žyminis mokestis skaičiuojamas pagal ieškinio vertę, kurią sudaro teorinė sudarysimos sutarties vertė, o ne pagal realų pelną, kurio gali tikėtis konkurse dalyvaujanti įmonė. Pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio nacionalinio teismo, šis pelnas sudarytų 10 ? sutarties vertės ir atitiktų taisyklės, taikomas žyminiams mokesčiams Italijos civilinėse bylose.

40. Mano nuomone, šis argumentas visiškai nepagrįstas. Matematiškai nesvarbu, ar *standartinis žyminis mokestis* skaičiuojamas taikant 10 ? sutarties vertės pelno maržą, o ne pačios sutarties vertę, jeigu rezultatas yra tas pats. Kita vertus, sistema, kurioje planuojamas pelnas vertinamas atskirai dėl kiekvienos viešojo pirkimo sutarties ir (arba) jame dalyvaujančios įmonės ir gaunami *vis kitokie žyminiai mokesčiai*, būtų gremėzdiška ir neprognuojama.

41. Antra, nors standartinis žyminis mokestis atrodo gana didelis, tai atsveria paprastas faktas, kad viešieji pirkimai nėra socialinė politika. Galima tikėtis, kad į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį patenkančiose viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančios įmonės turi pakankamai ekonominių ir finansinių priemonių 200 000 EUR ar didesnės vertės sutarčiai vykdyti. Šiuo požiūriu 2 000, 4 000 ar atitinkamai 6 000 EUR žyminis mokestis negali tapti kliūtimi kreiptis į teismą, net atsižvelgiant į teisininkams mokėtiną atlygį. Žyminis mokestis taip pat negali būti laikomas pernelyg ribojančiu konkurenciją mažesnių įmonių nenaudai.

42. Trečia, mano nuomone, tai, kad procesas gali būti pradėtas net nesumokėjus žyminio mokesčio²⁹, o ši veiksnį savo rašytinėse pastabose pabrėžė Komisija, neturi reikšmės. Taip yra todėl, kad Italijos teisės aktuose akivaizdžiai remiamasi prielaida, kad ieškovas turi sumokėti žyminius mokesčius, kai jie tampa mokėtini. Be to, mano nuomone, nesvarbu, kad žyminis mokestis gražinamas, jeigu ieškovo

24 — Sprendimas *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811).

25 — Pažymėtina, kad tuo atveju, jeigu ši problema būtų nagrinėjama remiantis valstybių narių procesinės autonomijos apribojimais, analizuočiau, ar dėl ginčijamų žyminių mokesčių atitinkamų Sąjungos teisės aktų vykdymas netapo praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas.

26 — Nr. 68490/01, 2007 m. liepos 12 d.

27 — Ten pat, 52 punktas.

28 — Ten pat ir minėta teismo praktika.

29 — Siekiant palyginti žr. Sprendimo *Stankov / Bulgarija*, Nr. 68490/01, 2007 m. liepos 12 d., 53 punktą.

reikalavimai patenkinami. Tam, kad būtų užtikrinta teisė kreiptis į teismą, turi būti galimybė apskųsti vykdant viešuosius pirkimus priimtus sprendimus, net jeigu nėra visiškai aišku, kad ieškinys bus patenkintas. Taigi pernelyg didelis žyminis mokestis gali sudaryti kliūtį kreiptis į teismą, kaip numatyta Chartijos 47 straipsnyje, net ir tuo atveju, jei jį galima vėliau atgauti.

43. Dėl šios priežasties man nekelia klausimų 2 000 EUR standartinio žyminio mokesčio suma, kuri *Orizzonte Salute* buvo nurodyta sumokėti už pirminį ieškinį³⁰. Iš tiesų ginčijami žyminiai mokesčiai yra dideli, palyginti su žyminiais mokesčiais, Italijoje taikomais kitų rūšių administracinėse arba civilinėse bylose. Tačiau standartinis žyminis mokestis (t. y. be jokio padidrinimo), nustatomas pagal sutarčių, kurios patenka į Direktyvos 2004/18, taigi ir Direktyvos 89/665, taikymo sritį, vertę, niekada nebūna didesnis negu du procentai. Tai tikrai nesudaro kliūties kreiptis į teismą.

44. Taigi, mano nuomone, šiuo atveju esminis veiksnys yra žyminių mokesčių už bylą, susijusią su tais pačiais viešaisiais pirkimais, kumuliacinis taikymas, o ne pats mokesčių dydis.

b) Dėl sudėtinių žyminių mokesčių

45. Padarius išvadą, kad Italijos administracinėse bylose, susijusiose su viešųjų pirkimų sutartimis, patenkančiomis į direktyvų 2004/18 ir 89/665 taikymo sritį, taikomi standartiniai žyminiai mokesčiai savaime neriboja teisės kreiptis į teismą, būtina nustatyti, ar yra priežasčių abejoti dėl jų atitikties Chartijos 47 straipsniui, ypač atsižvelgiant į sudėtinių mokėtinų žyminių mokesčių pobūdį. Jeigu tokių priežasčių yra, bus būtina išsiaiškinti, ar nustatytas apribojimas įtvirtintas įstatyme ir proporcingas teisėtam tikslui, kurio juo siekiama³¹.

46. Pirmiausia pažymėtina, kad žyminiai mokesčiai, įskaitant ir sudėtinius, yra aiškiai įtvirtinti įstatyme. Siekiamo tikslo teisėtumo klausimu Europos Žmogaus Teisių Teismas yra pripažinęs, kad „tikslai, kurių siekiama bendrosiomis žyminių mokesčių taisyklėmis, pavyzdžiui, finansuoti teismų sistemos veikimą ir atgrasyti nuo nepagrįstų ieškinių, gali būti laikomi suderinamais su bendru teisingumo vykdymu“³².

47. Italijos administracinių teismų sistemoje byloms, susijusioms su viešaisiais pirkimais, taikoma speciali tvarka – jos išnagrinėjamos greičiau negu kiti ieškiniai, o didesniais žyminiais mokesčiais prisidedama prie šių teismų finansavimo sudarant jiems galimybes veikti operatyviai. Tai atitinka ir Direktyvos 89/665 reikalavimus, ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką.

48. Tačiau *Orizzonte Salute* teismo posėdyje pabrėžė, kad įmonė, kuriai pačioje pradžioje nebuvo leista dalyvauti sutarties sudarymo procedūroje, pagal Italijos teisę turi ginčyti ir konkurso dalyvio atrinkimą, ir sprendimą dėl pačios sutarties sudarymo. Be to, Italijos viešųjų pirkimų procedūrose neretai būna priimami ir kiti perkančiosios organizacijos sprendimai, susiję, pavyzdžiui, su teise susipažinti su pirkimo dokumentais, ir jie Italijos administraciniuose teismuose turi būti ginčijami atskirai. Pagal Italijos teisę tai laikoma ieškiniiais dėl naujų motyvų, ir jiems taikomas papildomas žyminis mokestis, kuris yra tokio paties dydžio kaip ir žyminis mokestis už pirminį ieškinį.

30 — To paties Sprendimo *Stankov /Bulgarija*, Nr. 68490/01, 2007 m. liepos 12 d., 58 punkte Europos Žmogaus Teisių Teismas, konstatuodamas, kad dėl ginčijamų žyminių mokesčių pažeista teisė kreiptis į teismą, atkreipė dėmesį į tai, kad „dėl Bulgarijos teismų taikytos žyminių mokesčių sistemos ieškovas neteko teisės gauti beveik visos kompensacijos, kurią valstybei buvo priteista jam sumokėti už nepagrįstą ikiteisminį sulaikymą“.

31 — Jeigu valstybės narės teismas vertintų nacionalinę taisyklę, trukdančią įgyvendinti veiksmingumo principą, jis privalėtų išnagrinėti, ar dėl atitinkamos taisyklės tampa praktiškai neįmanoma užtikrinti ES teisės vykdymo arba pernelyg sudėtinga tai padaryti, ir taikyti 39 punkte minėtame Sprendime *van Schijndel* taikytą testą.

32 — Sprendimo *Stankov / Bulgarija*, Nr. 68490/01, 2007 m. liepos 12 d., 57 punktą.

49. *Orizzonte Salute* tvirtina, kad jai buvo nustatytas 2 000 EUR žyminis mokestis už pirminį ieškinį ir tris kartus po 2 000 EUR už vėliau pareikštus ieškinių papildymus, taip pat 2 000 EUR, kurie buvo mokėtini už ketvirtą ieškinio papildymą, kuris yra šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą objektas. Šių skaičių neginčijo nei Italijos vyriausybė, nei atsakovai.

50. Dėl nagrinėjamos Italijos sistemos galimybė kreiptis į teismą gali tapti ekonomiškai neįmanoma, nors ta sistema ir siekiama teisėto tikslo – padengti teisingumo vykdymo išlaidas ir atgrasyti nuo nepagrįstų ieškinių. Pavyzdžiui, sumokant sudėtinį 20 000 EUR žyminį mokestį³³ ir užmokestį teisininkams, gali būti ekonomiškai neracionalu ginčyti sutartis, kurių vertė beveik siekia ribą, nuo kurios jos patenka į atitinkamų direktyvų taikymo sritį³⁴. Taigi ginčijami žyminiai mokesčiai gali atgrasyti nuo kreipimosi į teismą įmones, kurios kitais atvejais iškeltų bylą viešųjų pirkimų srityje.

51. Mano nuomone, tai gali prieštarauti pagrindinei teisei į „teisminę kontrolę“, kurią garantuoja Chartijos 47 straipsnis. Europos Žmogaus Teisių Teismas yra pripažinęs, kad procesinės taisyklės turi tarnauti teisinio saugumo ir gero teisingumo vykdymo tikslams. Jos neturi „sukurti kliūtis, kuria iš bylos šalies būtų atimta galimybė, kad jos bylą iš esmės išnagrinėtų kompetentingas teismas“³⁵.

52. Mano nuomone, Direktyvos 89/665 su pakeitimais 2 straipsnio 1 dalies b punkte minima „sutarties sudarymo procedūra“ kaip pagrindinis teisminės apsaugos vienetas. Viešųjų pirkimų procedūrose siekianti dalyvauti įmonė ketina sutartį laimėti. Šiuo požiūriu nesvarbu, ar ji pašalinama sutarties sudarymo procedūros pradžioje, t. y. atrenkant dalyvius, ar pabaigoje, kai nusprendžiama sutartį sudaryti su kitu dalyviu, ar procedūrai įpusėjus.

53. Valstybės narės, remdamosi savo teismine autonomija, turi nustatyti, kokia atskirų viešųjų pirkimų sutarčių ginčijimo tvarka bus numatyta nacionaliniame administracinio proceso įstatyme. Pavyzdžiui, ar prieštaravimai, susiję su vėlesniais viešųjų pirkimų procedūrų etapais, bus laikomi pirminio ieškinio papildymu, kuriuo ginčijamas sprendimas dėl konkurso dalyvių atrankos, ar bus traktuojami kaip nauji ieškiniai, kuriais reiškiami papildomi reikalavimai. Procesinės taisyklės turi tarnauti teisinio saugumo ir tinkamo teisingumo vykdymo tikslams.

54. Taigi kelių sudėtinų žyminių mokesčių taikymas teismo bylose, kai jie daro atgrasomąjį poveikį ir yra neproporcingi, palyginti su pirmuoju žyminiu mokesčiu, gali būti nesuderinamas su Chartijos 47 straipsniu, atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos 89/665 su pakeitimais 2 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta viena teisių gynimo forma. Šiuo atveju ieškinio pagrindas ir tikslas, t. y. ištaisyti įmonei neigiamų padarinių turinčius sutarčių sudarymo procedūros pažeidimus, lieka tas pats.

55. Atlikti 36 punkte numatytą vertinimą turi pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į atitinkamą Teisingumo Teismo praktiką (įskaitant ir sprendimą nagrinėjamoje byloje)³⁶, kad išsiaiškintų, ar Chartijos 47 straipsnyje numatytos teisės į „teisminę kontrolę“ apribojimas sudėtiniais žyminiais mokesčiais yra pateisinamas pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje numatytą proporcingumo testą³⁷.

33 — Sudėtinis 20 000 EUR žyminis mokestis būtų taikomas, jeigu *Orizzonte Salute* pirminiame ieškinyje ginčijamos sutarties vertė būtų, pavyzdžiui, 250 000 EUR, o atitinkamas ieškovas būtų pareiškęs tiek pat ieškinių kaip ir *Orizzonte Salute*. Tokiomis aplinkybėmis penki žyminiai mokesčiai po 4 000 EUR būtų mokėtini nepaisant to, kad standartinis žyminis mokestis sutarčių, kurių vertė yra nuo 200 000 iki 1 000 000 EUR, atveju yra 4 000 EUR.

34 — Žr. Sprendimo *Stankov / Bulgarija*, Nr. 68490/01, 2007 m. liepos 12 d., ištrauką, pateiktą 30 pastaboje, susijusioje su bylomis, kurias kelti ekonomiškai neracionalu.

35 — Sprendimas *Omerović / Kroatija* Nr. 2, Nr. 22980/09, 2013 m. gruodžio 5 d., 39 punktas.

36 — Žr. būtent Sprendimą *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811) ir Sprendimą *Alassini ir kt.* (C-317/08–C-320/08, EU:C:2010:146).

37 — Atkreiptinas dėmesys, jog Teisingumo Teismas yra pareiškęs, kad „siekdamas įvertinti proporcingumą nacionalinis teismas <...> gali atsižvelgti į teismo išlaidų, kurios turi būti iš anksto sumokėtos, dydį ir tai, ar kliūtis, kurią jos gali sudaryti kreipimuisi į teismą, yra įveikiama“. Žr. Sprendimo *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811) 61 punktą.

VI – Išvada

56. Dėl šių priežasčių siūlau į *Tribunale Regionale di Giustizia Amministrativa di Trento* prejudicinį klausimą atsakyti taip:

1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/665/EEB (su pakeitimais) dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo, aiškinama atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį ir lygiavertiškumo bei veiksmingumo principus, nedraudžia nacionalinės teisės nuostatų, kuriose įtvirtinta žyminio mokesčio, mokėtino tik kreipiantis į administracinius teismus dėl viešųjų pirkimų, skalė, jeigu žyminio mokesčio dydis nesudaro kliūtis kreiptis į teismą arba jeigu dėl jo netampa pernelyg sunku pasinaudoti teise į viešųjų pirkimų teisminę peržiūrą. Kelių sudėtinių žyminių mokesčių taikymas byloje, kurioje ūkio subjektas ginčija vienos sutarties sudarymo procedūros teisėtumą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 89/665 2 straipsnio 1 dalies b punktą, yra nesuderinamas su Direktyva 89/665, aiškinama atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, jeigu žyminių mokesčių negalima pateisinti remiantis Chartijos 52 straipsnio 1 dalimi, o tai turi įvertinti nacionalinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.